

БЕХАТАР ОНАЛИККА ЭРИШИШНИНГ ТАБИЙ УСУЛЛАРИ

Комилова М.О., Базарова Ф.Ф., Эргашева З.А., Халмирзаева С.С.

Андижон давлат тиббиёт институти.

✓ Резюме,

Ҳозирги кунда туғруқдан кейинги асоратлар 40-50% аёлларда, ҳомиладорлик даври патологиялари 50-65% аёлларда кузатиламоқда. Шунинг учун исирик ва ялпизли малҳамлар ёрдамида ҳомиладорликнинг айрим патологик ҳолатларини, ҳамда туғруқ асоратларини олдини олиш усулини амалиётда қўллаб кўрдик. Текширув гуруҳимиздаги ҳомиладор аёлларга ҳар томонлама фойдали, зарарсиз, ва табиий ўсимликлардан иборат бўлган тавсияларимизни бердик. Бунинг натижасида текшириш ва даволаш учун олинган аёлларда самарали натижаларни кузатдик.

Калит сўзлар: преэклампсия, эклампсия, гипоксия, тромбозфлебит.

ЕСТЕСТВЕННЫЕ МЕТОДЫ ДОСТИЖЕНИЕ ЗДОРОВЫХ МАТЕРИ

Комилова М.О., Базарова Ф.Ф., Эргашева З.А., Халмирзаева С.С.

Андижанский государственный медицинский институт.

✓ Резюме,

В настоящее время послеродовые осложнения наблюдаются у 40-50% женщин, а патологии беременности у женщин 50-65%. Поэтому мы на практике пытались предотвратить некоторые патологические состояния беременности и осложнения, используя ладан и перечную мяту. Мы дали беременным женщинам в нашей обзорной команде наши рекомендации, которые являются полезными, безвредными и естественными растениями. В результате мы видели доказательства эффективных результатов для женщин, находящихся под следствием и лечением.

Ключевые слова: преэклампсия, эклампсия, гипоксия, тромбозфлебит.

NATURAL METHODS ACHIEVEMENT OF HEALTHY MOTHERS

Komilova M.O., Bazarova F.F., Ergasheva Z.A., Halmirzaeva S.S.

Andizhan State Medical Institute.

✓ Resume,

Nowadays, postpartum complications are observed in 40-50% of women, and pregnancy pathology in women is 50-65%. Therefore, in practice we tried to prevent some pathological conditions of pregnancy and complications, using incense and mint. We gave pregnant women in our review team our recommendations, which are useful, harmless and natural plants. As a result, we have seen effective results for women under investigation and treatment.

Keywords: preeclampsia, eclampsia, hypoxia, thrombophlebitis.

Долзарблиги

Ҳомиладорлик даврида ташқи ва ички омиллар организмга таъсир этиши оқибатида турли патологик ўзгаришлар пайдо бўлиши мумкин. Улардан камқонлик, гипертензив ҳолатлар, қин ва оёқ веналарининг варикоз кенгайиши ҳамда аёлдаги психо-эмоционал ўзгаришлар кўпчилик аёлларга таниш ҳолдир.

Ҳозирги кунда эса туғруқ вақтидаги ва туғруқдан кейинги асоратлар: туғруқ йўли жароҳатлари, сезгиси ўта кучли аёлларда туғруқдаги оғриқларни узоқ вақтгача эслаб юриш ва яна фарзандли бўлишдан кўрқув ҳоллари учрамоқда.

Йирик ҳомила ва ва бошқа айрим сабаблар оқибатида кесарча-кесиш амалиёти қўлланилаётгани, унинг ҳам нохуш асоратлари: жарроҳликдан кейинги жисмоний фаолиятнинг пасайиши, шунингдек, косметик нуқсон, фарзанд кўриш сонининг чекланиши, турли касалликларни юқтириб олиш, баъзида ўлим каби ҳолатларнинг мавжудлиги жиддий муаммодир.

Ҳомиладорликнинг эрта токсикозларида аёл организмнинг ҳомиладорликка мослашиш даври бўлиб, ҳомиладорлик физиологик табиий кечаётганида аёлнинг барча аъзо ва системаларида ҳамда моддалар

алмашинувида бирмунча ўзгаришлар содир бўлади ва организм янги шароитга мослашади, ҳомила ривожланиши учун шароит яратилади. Лекин ҳомиладорлик токсикоз билан кечадиган бўлса, физиологик ўзгаришлар издан чиқиб, организмнинг ушбу шароитга мослашиши, яъни адаптацияси бузилади. Она организмда янгидан-янги, илгари кузатилмаган сезгилар пайдо бўла бошлайди. Ажраб чиқаётган гормонлар баъзида ҳуш кайфият ёки тушқунликка олиб келади. Баъзан бу ҳолат аёлнинг ўзи ёки атрофдагилар учун ноқулайлик келтириб чиқаради. Бунга қўшимча тарзда аёлларни бош оғриши қийнайди, лекин бош оғриғини дори-дармонлар билан даволаш тавсия этилмайди. Чунки дастлабки уч ойликда бўлғуси боланинг саломатлигига асос солинади ва ички органлар шаклланади, аммо оғриққа чидаб ўтириш керак эмас, Бу даврда бўлғуси она қанчалик яхши ҳиссиётларни бошидан ўтказса, ҳомиладорлик шунча енгил ва ёқимли кечишига эришиш керак.

Илмий тадқиқот мақсади

Шунинг учун биз олдимизга исирик ва ялпизли малҳамлар ёрдамида ҳомиладорликнинг айрим пато-

логик ҳолатларини ҳамда туғруқ асоратларини олдини олиш усулини ишлаб чиқишни мақсад қилиб қўйдик.

Материал ва усуллар

Ҳомиладорликнинг иккинчи ярмида бўлган аёлларга қуйидаги тавсиялар берилди:

- ҳомиладорликнинг дастлабки ойларида юқори нафас йўллари яллиғланиш касалликлари, токсикозлар, гестацион гипертензия ва бошқа ўзгаришларни олдини олиш учун ялпиз ўсимлигини оз миқдорда овқат билан истеъмол қилиш;

- исириқ дамламасидан ҳар куни бир стакандан ичиб туриш (шишларни олдини олиш уйқусизлик ва эмоционал бузилишлар профилактикаси учун),

- ҳомиладорликнинг иккинчи ярмидан туғруқ асоратларини камайтириш, ҳомиладорликда терида бўладиган ўзгаришларни олдини олиш ва даволаш учун ялпизли ванналар қабул қилиш (1-2 ҳафтада 1 марта), шу билан бирга охириги 8-9- ойлари давомида ялпизни ёғда қовурилган ҳолда бир ош қошиқдан истеъмол қилиш ва исириқли дамламадан 1 стакандан ичишни давом эттириш.

Натижа ва таҳлиллар

Иزلанишларимиз шуни кўрсатдики, юқоридаги ўсимликлар таркибида организмга фаол таъсир этувчи моддалар (ментол, гармин, гармалин, эфир мойи, пеганол ва бошқалар) мавжуд бўлиб, уларнинг тўқима рецепторларига бевосита ва билвосита таъсиридан организм мослашувчан, курашувчан бўлиб боради, бу моддаларнинг даволовчи таъсири ҳам яққол намоён бўлади. Шуни ҳам ёдда тутиш керакки бу ўсимликларни эпилептик ҳолатларда қўллаш мумкин эмас.

Ялпиз таркибида эфир мойлари, комфора, ментол мойи, тахир моддалар, танинлар мавжуд бўлиб, улар она организмни қувватлайди, тинчлантиради, юрак-қон томир, ошқозон-ичак ишини яхшилади, кўнгил айниш, қайт қилиш ҳолларини олдини олади. Исириқ таркибидаги алколоидлар, пеганол, гармин, гармалин, турли мойлар ва ошловчи моддалар яллиғланишни олдини олади, сийдик ҳайдайди, турли оғриқларни қолдиради ва стрессни камайтиради.

Ҳомиладорликнинг биринчи уч ойлигида бўлғуси боланинг саломатлигига асос солинади ва ички органлар шаклланади, шунинг учун бош оғригини доридармонлар билан даволаш тавсия этилмайди, аммо оғриққа чидаб ўтириш керак эмас, чунки бўлғуси она қанчалик яхши ҳиссиётларни бошидан ўтказса, ҳомиладорлик шунча енгил ва ёқимли кечишини тамишлашга ҳаракат қилиш керак.

Бунда исириқ дамламаси яхши наф беради. Шунингдек, ҳомиладорликдаги қорин тортишиши ёки бел зирқираб оғришида ҳам қўллаш мумкин.

Ялпиз ҳам кенг тарқалган жароҳатлар, ревматизм ва турли ҳоллардаги оғриқларни қолдириш хусусиятига эга.

Исириқ таркибидаги гармин моддаси марказий нерв системасини стимуловчи таъсир кўрсатади. У ацетилхолинэстераза ингибитори ҳисобланади, бундан ташқари бир неча ферментлар фаоллигини оширади, улар организмни психоактив ҳолатга олиб келади кайфиятни кўтаради, депрессия ва стрессни камайтиради. Гармалин эса мелатонин, нормелатонин

ёки н-асетилсеротонинда анаболик метаболизмни жаллаштиради, гистаминнинг Н-метилтрансфераза ингибитори ҳисобланиб, уйқунинг асосий бошқарувчиси, бу ҳомиладорларда уйқу бузилиш ҳолатида коррекцияловчи восита сифатида яхши самара беради, шунингдек, унинг кучли антиоксидант таъсири мавжуд бўлиб, юқори респиратор касалликлар ва яллиғланишга қарши таъсир этади.

Ҳомиладор аёлнинг организмда гормонлар фаъоллашуви таъсирида юзага келтирадиган жиддий ўзгаришлар кечади. Организмни турли хил инфекциялардан ҳимоя қилиш учун зарур бўлган прогестерон гормони кучли тарзда ҳосил бўла бошлайди. У ҳомирани қон билан муттасил таъминлаган ҳолда бачадоннинг шиллиқ деворларини мустаҳкамлайди. Лекин айна пайтда унинг кўпайиб кетиши ҳазм қилиш тизими салбий таъсир кўрсатган ҳолда ҳазм бўлиш жараёни секинлашиб, кўнгил айниш ёки қусуқни келтириб чиқаради, яъни токсикоз пайдо бўлади. Баъзан ҳомиладорликда токсикоз ўрнини жигилдон қайнаши ёки қабзият ҳам эгаллаши мумкин.

Ҳомиланинг катталашиши ва терининг таранглашиши натижасида ҳомиладорликнинг 2-ярмида қорин терисида пушти, қизғиш ёки қўқимтир тарам-тарам чизиклар пайдо бўлади, бундай чизиклар сут безлари, буксада ҳам пайдо бўлиши мумкин. Бу косметик нуқсонларни олдини олиш учун ҳомиладорликнинг иккинчи ярмида ялпизли ванналар қабул қилиш тавсия этилади. Ялпиз таркибидаги ментол, эфир ва комфора мойлари тери ҳужайраларига таъсир этиб, унинг мустаҳкамлиги ва эластиклигини орттириш, теридаги жароҳатларни даволаш хусусиятига эга. Ҳомиладорликнинг 6-ҳафтасида иссиқ ванналар ҳомиладорлик учун таҳликали бўлиши мумкин. Шунинг учун ҳомиладорлик бошида ялпиз ва бошқа ванналарни айнақса, иссиқ ҳолда (37°C дан юқорида) қабул қилмаган маъқул.

Бундан ташқари, кўпчилик аёллар туғруқдан кейин тўлғоқ оғриқларини эмас, балки бола чиқиш йўлларидаги йиртилиш ёки шифокорлар томонидан амалга ошириладиган жарроҳлик кесилишнн эсга оладилар. Бу ҳолатлар онага 1 ой давомида оғриқ ҳолатларини келтириб чиқаради. Шунингдек, аёлларда яна ҳомиладор бўлишлик ва фарзандли бўлишга хоҳиш камайиб, қўрқув ҳисси пайдо бўлади. Афсуски, онанинг жинсий аъзолари жойлашган кириш йўлларида мушаклар қанчалик яхши ривожланганига қарамай, онанинг ёши 35 дан ошган, кириш йўллари баланд, қин мушаклари жуда яхши ривожланган ёки ривожланмаган, жинсий кириш йўлларидаги бўлиб ўтган операция ёки туғруқдан кейинги асоратларнинг бўлишлиги уларнинг эластиклик хусусиятининг пасайишига олиб келиши мумкин. Бугунги кунда туғилаётган чақалоқлар орасида 10-15 фоизининг вазни 4000 граммдан ортқ. Ҳомиланинг вазни меъёрдан ортар экан, асоратлар ҳам шунга мутаносиб равишда кўпаяди. Бу туғруқ пайтида қатор хавфларни юзага келтиради.

Юқорида айтиб ўтилгандек, ялпиз токсикозларни олдини олади ва даволайди. Унинг таркибидаги ментол ошқозон-ичак тизими муаммоларини, ундаги оғриқларни, яллиғланишни, ичаклардаги метиоризмни даволашга ёрдам беради. Шунингдек, ментол ичак мушакларини бўшашишини ва спазмларни олдини олади. Бунинг учун ялпизли чойдан (чой қилиш учун 10 дақиқа давомида 1 стакан қайноқ сувда қури-

тилган ялпиз барглари дамлаш кифоя) кунига 1 стакан ичиш керак. Ялпиз таркибида тахминан 10-16% ментол мойи борлиги аниқланди. Бу 10 гр ялпиз барглари бир кунлик дозани ташкил қилади ва ҳомиладорликда зарарли таъсир кўрсатмайдиган миқдор сифатида ўрганилди.

Ялпиз аорталарни кенгайтирувчи таъсирга ҳам эга бўлгани учун қон босими камайтиради. Ундаги моддалар альфа 1-адреноретсепторларини қўзғатади, қонтомирлар эндотелийсига таъсир этади, силлиқ мушакларни қисқаришига тўсқинлик қилади (бу Са⁺ каналларини фаоллаштириш орқали). Унинг таркибидаги комфора огрикни йўқотади, қон айланишини яхшилайди. Йўтални, шамоллашни олдини олади.

Хулоса

Демак профилактика учун истеъмол қилинган ялпиз моддалари туғруқдан олдинги қўрқувни йўқотади, тери эластиклигини ошириб, туғруқ жараёни енгиб, қийинчиликларсиз ўтишига, туғруқ йўллари ва тери қопламаларига зарар етмаган ҳолда асоратсиз ва беҳатар оналикка эришишга ёрдам беради.

АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ:

1. Абу Али ибн Сино. "Тиб қонунлари" 4 - китоб., /Тошкент. "Абу Али ибн Сино" нашриёти 2010.
2. Абирқулов А., Табобат. /Тошкент "Абу Али ибн Сино" нашриёти 2015
3. Сатторов А. "Дард борки дармон бор" /Тошкент "Абу Али ибн Сино" нашриёти. 2016
4. Turner E.E., Harris M.M., "Organic Chemistry" /London "AA". 1952.

Келиб тушган вақти 09.03. 2019